



רשומות

# הצעות חוק

ה מ מ ש ל ה

5 בנובמבר 2014

897

י"ב בחשוון התשע"ה

עמוד

הצעת חוק העונשין (תיקון מס' 120) (יידוי או ירי של אבן או חפץ אחר), התשע"ה–2014 . . . . . 122

**הצעת חוק העונשין (תיקון מס' 120) (יידוי או ירי של אבן או חפץ אחר),  
התשע"ה-2014**

1. הוספת סעיף 275א  
בחוק העונשין, התשל"ז-1977<sup>1</sup> (להלן – החוק העיקרי), אחרי סעיף 275 יבוא:  
"הפרעה לשוטר  
בנסיבות מחמירות  
אבן או חפץ אחר  
לעבר כלי תחבורה  
אחר או ירי של  
3275א. החוק העיקרי, פסקה (3) – תימחק.  
בסעיף 332 לחוק העיקרי, פסקה (3) – תימחק.  
אחרי סעיף 332 לחוק העיקרי יבוא:  
"יידוי או ירי של  
אבן או חפץ אחר  
לעבר כלי תחבורה  
(א) המיידה או יורה אבן או חפץ אחר לעבר כלי תחבורה  
בנסיעה, באופן שיש בו כדי לסכן את בטיחותו של הנוסע  
בכלי התחבורה או את מי שנמצא בקרבת כלי התחבורה, או  
שיש בו כדי לפגוע בכלי התחבורה, דינו – מאסר עשר שנים.
2. תיקון סעיף 332
3. הוספת סעיף 332א

**ד ב ר י ה ס ב ר**

- עלה כי התופעה של יידוי אבנים קיימת באזורים נוספים בארץ, ויש צורך במתן מענה כללי.
- מטבע הדברים, יידוי אבנים או חפצים אחרים על כלי תחבורה במהלך נסיעתם עלול לסכן את היושבים ברכב ואת שאר הנוסעים בכביש. בית המשפט העליון עמד על הסכנות הכרוכות בהשלכת אבנים על מכונית נוסעת בע"פ 4307/06 פלוני נ' מדינת ישראל (לא פורסם 22.1.07): "משליך האבן אינו יודע מה תהא תוצאת מעשהו, האם תפגע האבן בפח הרכב ותטיל אימה בלא נזק פיסי לאדם, או תיפול על הכביש ולא תגרום נזק, או שמא תחדור בעד השמשה ותקפח חיים או תפגע קשות".
- בע"פ 255/88 פלוני נ' מדינת ישראל (פ"ד מג(2), 575), קבע בית המשפט כי "רק נס ומזל מפרידים בין זריקת אבנים שאין אחריה תוצאה של גרימת נזק לבין זריקת אבנים העלולה להביא לקטילת חיי אדם, במיוחד בהביאו בחשבון שמדובר בזריקת אבנים על כלי רכב תוך כדי נסיעתם".
- סעיף 332(3) לחוק בנוסחו היום אינו נותן מענה מלא למצבים של השלכת אבנים או חפצים אחרים לעבר כלי תחבורה נוסעים. עבירה זו אינה כוללת את מגוון המצבים של השלכת אבנים לעבר כלי רכב כאמור, וכן העונש בצדה – עשרים שנות מאסר – אינו נותן ביטוי למדרג החומרה השונה במגוון מצבים אלה. אמנם יש עבירות נוספות בחוק שבהן הורשעו מיידוי אבנים על כלי תחבורה, ביניהן: עבירות של תקיפת שוטר (סעיף 274 לחוק), חבלה במזיד ברכב (סעיף 413 לחוק) או ניסיון לעבור אחת מעבירות אלה, אך אין בעבירות אלה כדי לתת ביטוי הולם לחומרת התופעה של יידוי האבנים ולמאפייני הסיכון המיוחדים שהיא יוצרת.
- סעיפים** החוק המוצע מטרתו לסייע בהתמודדות עם תופעת יידוי האבנים, שהפכה שכיחה בשנים האחרונות ושבשלה מוגשים כ־1,000 כתבי אישום בשנה.
- כיום מעוגנת העבירה לעניין זה בפסקה (3) של סעיף 332 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן – החוק), שעניינו 'סיכון חיי אנשים במזיד בנתיב תחבורה, וזו לשונה:
- "332. העושה אחת מאלה, בכוונה לפגוע בנוסע בנתיב תחבורה או כלי תחבורה או לסכן את בטיחותו, דינו – מאסר עשרים שנים:
- [...]
- (3) יורה או זורק דבר אל אדם שעל נתיב התחבורה או כלי התחבורה או אל חפץ שעליהם או גורם שהדבר יגע בהם;
- במסגרת החוק המוצע, מוצע לקבוע עבירה חדשה בסעיף 275א לחוק, שתאסור על יידוי או ירי של אבן או חפץ אחר לעבר שוטר או כלי רכב משטרה, בכוונה להפריע לשוטר כשהוא ממלא תפקידו או להכשילו בכך, וכן מוצע לבטל את העבירה שבסעיף 332(3) לחוק ולקבוע במקומה עבירה חדשה בת שני מדרגים על יידוי או ירי של אבן או חפץ לעבר כלי תחבורה בנסיעה, כפי שיפורט להלן.
- הצורך בתיקון החקיקה בנושא יידוי האבנים לעבר אזרחים ולעבר כוחות הביטחון, התעורר בדיוני צוות בראשות מוכיר הממשלה לטיפול במצב הביטחוני במזרח ירושלים, שהוקם בעקבות החלטת ועדת השרים לענייני ביטחון לאומי (הקבינט המדיני-ביטחוני) מיום כ"ד בכסלו התשע"ד (27 בנובמבר 2013) (החלטה מס' 57/ב). אגב בדיקת הנושא בידי הצוות האמור עם גורמי האכיפה הרלוונטיים

<sup>1</sup> ס"ח התשל"ז, עמ' 226; ס"ח התשע"ד, עמ' 402.

(ב) המיידה או יורה אבן או חפץ אחר לעבר כלי תחבורה בנסיעה, באופן שיש בו כדי לסכן את בטיחותו של הנוסע בכלי התחבורה או את מי שנמצא בקרבת כלי התחבורה, ככוונה לפגוע בנוסע או במי שנמצא בקרבה כאמור או לסכן את בטיחותם, דינו – מאסר עשרים שנים.”

## ד ב ר י ה ס ב ר

רכב משטרתי, וזאת ככוונה להפריע לשוטר כשהוא ממלא את תפקידו כחוק או להכשילו בכך. מוצע כי העונש לצד העבירה יהיה חמש שנות מאסר. עבירה זו תהיה עבירה חמורה יותר מהעבירה של הפרעה לשוטר בשעת מילוי תפקידו לפי סעיף 275 לחוק, והעונש בצדה יהיה זהה לעונש המרבי הקבוע בצד העבירה של תקיפת שוטר בנסיבות מחמירות לפי סעיף 274 לחוק.

בסעיפים 2 ו-3 להצעת החוק, מוצע לבטל את פסקה (3) בסעיף 332 לחוק, ולהחליפה בעבירה חדשה שתיקבע בסעיף 333א המוצע. העבירה החדשה תהיה בת שני מדרגים: מדרג הבסיס, בסעיף קטן (א), שהעונש בצדו הוא עשר שנות מאסר, יאסור על יידוי או ירי של אבן או חפץ אחר לעבר כלי תחבורה בנסיעה, באופן שיש בו כדי לסכן את בטיחותו של הנוסע בכלי התחבורה או את מי שנמצא בקרבת כלי התחבורה, או שיש בו כדי לפגוע בכלי התחבורה. המדרג המחמיר, בסעיף קטן (ב), שהעונש בצדו יהיה עשרים שנות מאסר, יכלול על פי המוצע גם יסוד של כוונה, כך שיאסור על יידוי או ירי של אבן או חפץ אחר לעבר כלי תחבורה בנסיעה, באופן שיש בו כדי לסכן את בטיחותו של הנוסע בכלי התחבורה או את מי שנמצא בקרבת כלי התחבורה, בכוונה לפגוע בנוסע או במי שנמצא בקרבת כלי התחבורה או לסכן את בטיחותם.

יובהר כי על פי המדרג המוצע לעיל, תיכלל במדרג הבסיס גם חלופה של יידוי או ירי של אבן או חפץ אחר לעבר כלי תחבורה בנסיעה, באופן שיש בו כדי לפגוע בכלי תחבורה. חלופה זו אינה מופיעה במדרג המחמיר הכולל רק מקרים שבהם קיים סיכון לפגיעה באדם.

עוד יובהר כי העבירה החדשה המוצעת אינה כוללת את כל המקרים הנכללים כיום בעבירה לפי סעיף 332(3) לחוק, שכן העבירה המוצעת, בניגוד לעבירה הקבועה היום בסעיף 332(3), מוגבלת למקרים של השלכת חפצים לעבר כלי רכב בנסיעה. זאת מכיוון שהסיכון הגלום ביידוי אבן במקרים אלה הוא חמור במיוחד ומצדיק סנקציה פלילית משמעותית. לעומת זאת, מקרים של יידוי אבנים לעבר כלי רכב שאינו בנסיעה אינם מגלמים את הסיכון האמור. יצוין כי התנהגויות אלה מהוות עבירה פלילית של גרימת היוק במזיד לרכב, לפי סעיף 413 לחוק, שהעונש בצדה הוא חמש שנות מאסר, או ניסיון לביצוע עבירה זו. ככל שמדובר בפגיעה בנוסעים או בניסיון לפגיעה בנוסעים, יחולו עבירות התקיפה והחבלה שבסעיפים 329, 334, 335, 379 ו-380 לחוק, לפי נסיבות העניין, וככל שיידוי החפץ גרם לסיכון כלי רכב נוספים ולמפגע על נתיב התחבורה, יחולו העבירות לפי סעיף 332(1) ו-(2) לחוק.

השימוש בסעיף 332(3) לחוק במקרים של יידוי אבנים לעבר כלי תחבורה בנסיעה מעורר שתי בעיות עיקריות, האחת – היסוד הנפשי של כוונה הנדרש לעבירה, והשנייה – העונש המרבי הקבוע בצדה – עשרים שנות מאסר.

היסוד הנפשי המיוחד של כוונה לפגוע בנוסע בנתיב תחבורה או בכלי תחבורה או לסכן את בטיחותו, הנדרש בעבירה בנוסחה היום, אינו נותן מענה למקרים של יידוי אבנים בלא אותה כוונה מיוחדת, כך לדוגמה כאשר יידוי האבנים נעשה במסגרת התפרעות כללית כשלא בהכרח מתקיים אצל כל אחד מהמתפרעים היסוד הנפשי הנדרש.

העונש המרבי בצד העבירה – עשרים שנות מאסר – אינו הולם מקרים שבהם יש ביידוי האבנים כדי לגרום נזק לרכוש או לסכן את בטיחותו של אדם, אך זאת בלא יסוד נפשי מחמיר של כוונה מצד מבצע העבירה.

הפער בין העונש המרבי בצד העבירה ובין חלק מהמקרים העשויים להיכלל בה בא לידי ביטוי בעונשים קלים יחסית שלעתים מוטלים על המורשעים בעבירה זו. עובדה זו מדגישה את הצורך ביצירת מדרג חקיקתי בהתאם לאופי הנסיבות שבהן בוצע יידוי האבנים.

בעיה נוספת שהעלתה את הצורך בתיקון חקיקה נוגעת למקרים שבהם הושלכו אבנים לעבר כלי רכב משטרתיים הנוסעים במהירות נמוכה יחסית, חלקם ממוגנים, כאשר בפועל השוטרים לא נפגעו. זאת לעתים כהתרסה נגד נוכחות המשטרה באזור מסוים. מעשים אלה פוגעים ביכולת האכיפה ושמירת הסדר באותו אזור. במקרים מעין אלה ייתכן קושי לייחס למיידים את היסוד הנפשי המיוחד כאמור בסעיף 332(3) לחוק, ועם זאת העבירה הכללית של הפרעה לשוטר בשעת מילוי תפקידו, לפי סעיף 275 לחוק, אינה מבטאת כראוי את הערך המוגן שנפגע.

סעיף 332(3) בנוסחו היום חל גם על ירי של דבר. בהתאם לכך, מוצע נוסף על יידוי של אבן או חפץ אחר, לאסור גם על ירי של אבן או חפץ אחר כאמור, לעבר כלי רכב בנסיעה או לעבר שוטר או כלי רכב משטרתי. בתיקון זה יש כדי לתת מענה נוסף במקרים המתאימים לתופעה של ירי זיקוקים.

לאור האמור לעיל, מוצעים שני תיקונים מרכזיים לחוק:

בסעיף 1 להצעת החוק, מוצע להוסיף לחוק את סעיף 275א, ולקבוע במסגרתו עבירה חדשה שתאסור על יידוי או ירי של אבן או חפץ אחר לעבר שוטר או לעבר כלי

### ד ב ר י ה ס ב ר

בחלק א' לתוספת הראשונה לחוק בתי המשפט, וזאת כדי שעבירה זו תידון בבית המשפט המחוזי לפני שופט אחד ולא לפני הרכב של שלושה שופטים. גם כיום, לפי ההסדר הקיים, העבירה לפי סעיף 332 לחוק, שהעונש בצדה הוא עשרים שנות מאסר, נדונה לפני שופט אחד ואין מקום לחרוג מהסדר זה לגבי העבירה המוצעת, שכאמור, מפרטת ומדרגת את העבירה הקיימת.

כמו כן יובהר, כי מאחר שהצעת החוק אינה מבקשת לבטל את האיסור הקיים היום בסעיף 332(3) לחוק, אלא להחליפו ולדרגו, הרי שיחולו ההוראות הכלליות הקבועות בסעיף 5 לחוק, לעניין שינוי חיקוק לאחר עשיית העבירה. **סעיף 4** מוצע לתקן את חוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984 (להלן – חוק בתי המשפט), ולהוסיף את העבירה המוצעת בסעיף 332א לחוק, בפרט 1

<sup>2</sup> ס"ח התשמ"ד, עמ' 198; ס"ח התשע"ד, עמ' 662.